

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านต้นคิสุข หมู่ที่ 17 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวทิฏฐ์ พุดสวัสดิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัย นิต้า)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร. วีรชัย อองหาญ)

.....
(นางสาวอักษรา ตลับทอง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน 9 ค.ศ. 2545 พ.ศ.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีดำเนินการ	2
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	4
2.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	5
2.5 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	5
2.6 หลักการประเมิน โครงการตามรูปแบบการประเมิน โครงการแบบชีพท์โมเดล	6
2.7 แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
2.8 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	7
2.9 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านต้นดิสุข	7

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.10 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	8
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
3.1 วิธีการประเมินโครงการ	9
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	9
3.3 เครื่องมือในการประเมินโครงการ	10
3.4 ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ	10
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	13
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	14
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	
4.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A: หน่วยระบบระดับหมู่บ้าน	15
4.1.1 ผลการประเมินบริบท	15
4.1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า	32
4.1.3 ผลการประเมินกระบวนการ	34
4.1.4 ผลการประเมินผลผลิต	37
4.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B: หน่วยระบบระดับรายบุคคล	42
4.2.1 ผลการประเมินบริบท	42
4.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า	43
4.2.3 ผลการประเมินกระบวนการ	44
4.2.4 ผลการประเมินผลผลิต	45
4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้	45
4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	47
4.5 สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการประเมินหน่วยระบบ A หน่วยระบบระดับหมู่บ้าน	48
5.2 สรุปผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบระดับรายบุคคล	49
5.3 อภิปรายผล	49
5.4 ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
ภาคผนวก ข	รูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรม/แผนที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-1	แสดงจำนวนแหล่งน้ำในหมู่บ้านสันติสุข	19
4-2	แสดงจำนวนประชากรชายและหญิง	19
4-3	แสดงอายุของประชากรหมู่บ้านสันติสุข	20
4-4	แสดงอาชีพหลักของประชากร ในหมู่บ้านสันติสุข	20
4-5	แสดงการถือครองที่ดิน	21
4-6	แสดงจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เดินทางไปเรียนนอกหมู่บ้าน	23
4-7	แสดงรายได้ของประชากรในหมู่บ้านสันติสุข ต่อปี/ครอบครัว	24
4-8	แสดงผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านสันติสุข โดยประมาณ(บาท/ปี)	25
4-9	แสดงการปลูกพืชในรอบปี	25
4-10	แสดงการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร ในหมู่บ้านสันติสุขต่อปี	26
4-11	ปฏิทินประเพณีวันสำคัญทางศาสนาบ้านสันติสุข	27
4-12	รายชื่อผู้นำชุมชน	27
4-13	สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	29
4-14	สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	29
4-15	ชุมชนยกย่องทำความดี	29
4-16	สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	30
4-17	ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมและเสวนา	31
4-18	ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม สุจริตธรรม	31
4-19	ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน ได้โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน	32
4-20	รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติสุข ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษา	33
4-21	แสดงทะเบียนรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสันติสุข	38
4-22	แสดงจำนวนผู้กู้ตามกิจกรรม	40
4-23	แสดงจำนวนเงินกู้ตามประเภทกิจกรรม	41
4-24	แสดงรายได้ของสมาชิกแต่ละครอบครัวต่อปี	42

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล มี พ.ศ.ท.คร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแปรรูปอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ให้เป็นโอกาสที่จะปฏิรูปสังคมไทย โดยมีการปรับฐานความคิดใหม่ มุ่งเน้นเศรษฐกิจพอเพียงและชุมชน ฐานราก รวมทั้งผนึกกำลังทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และประชาสังคมท้องถิ่น โดยยึดถือพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่องทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อให้มีการฟื้นฟูสังคมฐานรากให้ชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง จึงเห็นสมควรให้มีการประเมินโครงการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทชุมชนหมู่บ้านต้นตูดุข
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านต้นตูดุข
- 3) เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต้นตูดุข
- 4) เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ของกองทุนหมู่บ้านต้นตูดุข

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการ ครั้งนี้ ได้นำกรอบความคิดทฤษฎีระบบ ที่เรียกว่า ซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ของ สตีฟเพิลบีน มาใช้ในการประเมินโครงการ ซิฟฟ์โมเดล มาจากภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่ประเมิน ได้แก่

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ

- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมความเพียงพอของทรัพยากร
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง
- 4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง, 2545)

1.4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ทำการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาโดยใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) คือข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และสอบถาม คนในพื้นที่ที่ทำการศึกษา เช่น ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน และชาวบ้าน โดยใช้แบบสอบถาม บร.1-12

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) คือข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารมือสอง จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง ที่ว่าการอำเภอปากช่อง เป็นต้น

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จำแนกได้ 2 ลักษณะคือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นตัวเลข รายได้ของประชากร จำนวนครัวเรือน และ จำนวนประชากร เป็นต้น
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากกับความคิดเห็น เจตคติ เช่น ทศนคติที่มีต่อการประเมินโครงการ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาจัดระบบและทำการวิเคราะห์ โดยเลือกใช้ข้อมูลเชิง

ปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ เช่น หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ชั้นตอนที่ 4 นำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผล ทำการเรียบเรียงจัดพิมพ์ในรูปแบบของ
สารนิพนธ์

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 1) ทราบถึงสภาพบริบทชุมชนของหมู่บ้านต้นตีสุข
- 2) ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นตีสุข
- 3) ทราบถึงศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต้นตีสุข
- 4) ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ของกองทุนหมู่บ้านต้นตีสุขเพื่อแก้ไข
และดำเนินการต่อไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตามที่นโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจัดสรรให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท นั้นในแต่ละหมู่บ้านจะต้องจัดทำระเบียบข้อบังคับขึ้นมา และทำการศึกษาเกี่ยวกับระเบียบในการจัดตั้งกองทุน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้ทำการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการส่งเสริม สร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

2.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) ความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน
- 3) ความแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

(ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, 2544)

2.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ

5) เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง (ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ 2544)

2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกที่ประสงค์จะขอเงินจากกองทุนหมู่บ้านจะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจนคณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท เงินกู้ถูกเงิน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม และจำเป็นการกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม การชำระคืนเงินคืนพร้อมดอกเบี้ย กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ พร้อมดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ หรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

2.5 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ซึ่งหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนของชาวบ้านและสมาชิกกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544)

2.6 หลักการประเมินโครงการตามรูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล

รูปแบบการประเมินโครงการแบบชีพชีโมเดล เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีระบบ ซึ่ง กิปตันและคณะ (อ้างใน สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2545) กล่าวว่า การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือ การใช้แนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นตัวแบบและเครื่องมือในการวิเคราะห์ แนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นตัวแบบที่เหมาะสมในการประเมินโครงการ เพราะเป็นการศึกษา และมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยขององค์การ หรือหน่วยเปลี่ยนแปลงสภาพ นั่นคือชุมชนท้องถิ่นนั่นเอง หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิต (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2545)

การประเมินโครงการตามรูปแบบชีพชีโมเดล ได้กำหนดประเด็นที่ประเมิน ตามหลักการทฤษฎีระบบ ออกเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ซึ่งสภาวะแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การคาดการณ์ถึงผลการดำเนินโครงการ

2) การประเมินตัวป้อนเข้า คือความสอดคล้องของปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกกับวัตถุประสงค์โครงการ ที่มีต่อความสำเร็จของโครงการ เช่น นโยบาย เป้าหมาย ของรัฐที่เกี่ยวกับกองทุนระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สักยภาพชุมชนด้านความเข้มแข็งของผู้นำ เป็นต้น

3) การประเมินกระบวนการ เช่น กระบวนการช่วยเหลือการตั้งกองทุน และการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุน และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ศึกษากระบวนการกฎเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอและจังหวัด เป็นต้น

4) การประเมินผลที่เกิดจากโครงการ ซึ่งผล (Out) ผลกระทบ (Effects) ผลทางอ้อม (Impacts) ต่างก็มีความสำคัญต่อการประเมินโครงการ เช่น ศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้านความสามารถในการปล่อยกู้และการคืนเงินกู้ของสมาชิกที่กู้เงิน ศึกษาผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ว่าประสบผลสำเร็จ ถ้าไร มีรายได้เพิ่มหรือขาดทุนอย่างไร เป็นต้น

(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี, 2544)

2.7 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 (ภาคผนวก ก) ที่ว่า

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีครัวเรือนตามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม โดยคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 (ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, 2544)

2.8 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ภาคผนวก ก) จัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดคน ไซบาช และแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ซึ่งหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

2.9 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสันติสุข

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสันติสุข (ภาคผนวก ก) เป็นระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสันติสุขเป็นไปอย่างเรียบร้อยและถูกต้อง ซึ่งในเนื้อหาของระเบียบข้อบังคับนั้น จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุน การกู้เงินกองทุน การชำระคืน การทำบัญชี และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุน เป็นต้น (หมู่บ้านสันติสุข, 2544)

2.10 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.10.1 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ภาคผนวก) ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังต่อไปนี้

- 1) หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.10.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวด ดังนี้ (ภาคผนวก ก)

- 1) ข้อความทั่วไป
- 2) หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด
- 5) หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 6) หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน
- 7) หมวด 7 การกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 8) หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ
- 9) หมวด 9 บทเฉพาะกาล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

3.1 วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ใช้วิธีการประเมินโครงการตามรูปแบบ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินโครงการเชิงระบบ โดยแบ่งระบบออกเป็น 2 หน่วยระบบในการประเมินโครงการ ได้แก่

- 1) หน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบระดับหมู่บ้าน
- 2) หน่วยระบบ B เป็นหน่วยระบบระดับรายบุคคล

เมื่อแบ่งหน่วยระบบได้เป็น 2 หน่วยแล้ว ในแต่ละหน่วยระบบจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบในการประเมิน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ซึ่งสามารถที่จะแสดงหน่วยระบบและองค์ประกอบในการประเมินในแต่ละหน่วย ได้ดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบระดับหมู่บ้าน	หน่วยระบบ B : หน่วยระบบระดับรายบุคคล
การประเมินบริบท	การประเมินบริบท
การประเมินปัจจัยนำเข้า	การประเมินปัจจัยนำเข้า
การประเมินกระบวนการ	การประเมินกระบวนการ
การประเมินผลผลิต	การประเมินผลผลิต

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านสันติสุข หมู่ที่ 17 สมาชิกในหมู่บ้านสันติสุข ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่จริงในหมู่บ้าน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านสันติสุข หมู่ที่ 17 เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่ง จากประชากรทั้งหมดมาเป็นตัวแทน

ในการศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1) การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เป็นการเลือกการสุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษาเท่าที่จะหาได้จนครบจำนวนที่ต้องการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอน

2) การสุ่มแบบมีจุดมุ่งหมาย (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยศึกษาเป็นผู้ที่ตัดสินใจเลือกกลุ่มตัวอย่างเอง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น

3.3 เครื่องมือในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ เป็นเครื่องมือทางสังคมศาสตร์ ซึ่งได้แก่

- 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview)
- 2) แบบสังเกต (Observation)
- 2) แบบสอบถาม (Questionnaire)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการข้างต้นนั้นมีรูปแบบในลักษณะของแบบรายงาน ซึ่งมีทั้งหมด 12 แบบรายงาน ได้แก่

- 1) แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (ปร.1)
- 2) แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (ปร. 2)
- 3) แบบรายงานความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร. 3)
- 4) แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (ปร. 4)
- 5) แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร. 5)
- 6) แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.6)
- 7) แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน (ปร. 7)
- 8) โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปร. 8)
- 9) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ปร. 9)
- 10) แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (ปร.10)
- 11) แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (ปร.11)
- 12) การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (ปร.12)

3.4 ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แยกหน่วยระบบ ได้ดังนี้

3.4.1 หน่วยระบบ A หน่วยระบบระดับหมู่บ้าน

3.4.1.1 ตัวชี้วัดบริบท

บริบทระดับประเทศ

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 5) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 6) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

บริบทระดับท้องถิ่น

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2) สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
- 3) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
- 4) วัฒนธรรมประเพณี
- 5) ผู้นำชุมชน องค์การชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6) โครงการพัฒนาที่ผ่านมา
- 7) ความเข้มแข็งของชุมชน

3.4.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า

- 1) นโยบายของรัฐบาล
- 2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) เงินกองทุน 1 ล้านบาท
- 4) เงินทุนสะสมของหมู่บ้าน

3.4.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

- 1) การจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุน
- 2) ระบบการจัดทำบัญชี
- 3) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
 - ก) การรับสมาชิก
 - ข) การหมดสภาพสมาชิก
- 4) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน
 - ก) การคัดเลือก/พิจารณาเงินกู้
 - ข) การจัดทำเอกสาร/การ โอนเงิน
 - ค) การชำระหนี้
- 5) การส่งเสริมการให้เงินกู้
 - ก) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
 - ข) การช่วยเหลือตลาด
- 6) การตรวจสอบการใช้เงินทุน
- 7) การจัดสรรผลประโยชน์
- 8) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกองทุน โดยคณะกรรมการกองทุน

3.4.1.3 ตัวชี้วัดผลผลิต

- 1) จำนวนสมาชิกกองทุน
- 2) จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้
- 3) ยอดเงินที่ให้กู้
- 4) จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้
- 5) ยอดเงินที่ได้รับชำระคืน
- 6) ทัศนคติที่มีต่อกองทุน

3.4.2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบระดับรายบุคคล

3.4.2.1 ตัวชี้วัดบริบท

- 1) อาชีพ
- 2) หนี้สินของครอบครัว (สถาบันการเงินและนายทุนนอกระบบ)
- 3) ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

3.4.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า

- 1) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- 2) จำนวนเงินทุนอื่น ๆ
- 3) สถานที่และวัสดุคิบบในการประกอบอาชีพ
- 4) จำนวนแรงงาน
- 5) ความรู้และทักษะในการดำเนินงาน

3.4.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

- 1) การใช้ถ่ายเงินกู้
- 2) การหาความรู้เพิ่มเติม
- 3) การหาตลาด
- 4) การทำบัญชีใช้ถ่ายเงิน
- 5) การทำธุรกิจ/การดำเนินงาน

2.4.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต

- 1) ผล โดยตรง
- 2) ผล โดยอ้อม

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

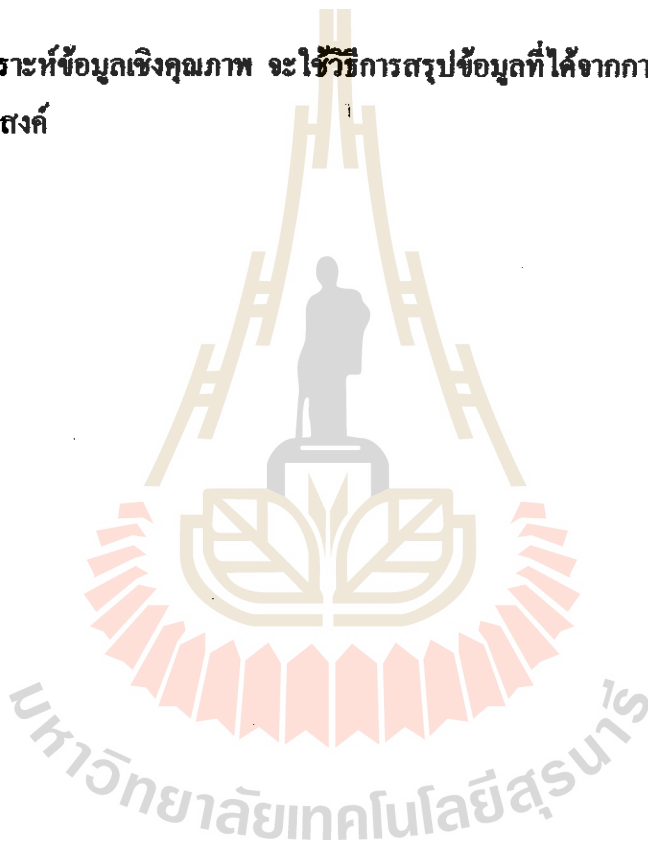
ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านสันติสุข หมู่ที่ 17 ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังต่อไปนี้

- 1) การสังเกต โดยมีทั้งการสังเกตโดยเข้าไปมีส่วนร่วมและการสังเกตโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วม
- 2) การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสนทนากันในประเด็นที่ผู้ศึกษาต้องการข้อมูลแล้วทำการจดบันทึกไว้
- 3) การใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
- 4) การจัดประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้าน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูล ทำการจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ ในการประเมินโครงการครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้สถิติในการวิเคราะห์ ซึ่งได้แก่ การหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีการสรุปข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านต้นคิดฯ หมู่ 17 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทำการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีชีพโมเดล (CIPP Model) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

4.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A หน่วยระบบระดับหมู่บ้าน

4.1.1 ผลการประเมินบริบท A

4.1.1.1 บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

ปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นกลายเป็นปัญหากระทบไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกสำหรับประเทศไทยพยายามลดปัญหาด้วยการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม เป็นนโยบายของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาเมื่อระบบเศรษฐกิจ ไทยมีการขยายตัวสูงขึ้นปัญหาความยากจนโดยรวมของประเทศไทยก็ได้ปรับตัวลดลงเป็นลำดับได้จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ในปี 2540 ปัญหาความยากจนได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอีกครั้ง ขณะเดียวกันสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) คาดว่าในปี 2545 ภาวะความยากจนจะเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ

การเพิ่มขึ้นของปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง สำหรับประเทศไทยในขณะนี้ แม้ว่ารัฐบาลพยายามที่จะอัดฉีดเงินเข้าไปในระดับรากหญ้า ภายได้โครงการกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท (ธนวรรณ พงษ์วิชัย และปริศา โพธิ์ทอง, www, 2545)

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

บทบาทและความสำคัญของ SMEs มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการในภาคอุตสาหกรรมแรงงานการจ้างใหม่ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออกจึงเป็นกุญแจ

ถ้าจำเป็นในการพัฒนาการส่งออกกระจายอยู่ที่ภูมิภาคของประเทศกลไกสำคัญยิ่งในการกระจาย
ได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEsภาคอุตสาหกรรม แก้ไขปัญหา
เชิงโครงสร้างอันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่สินค้าค้ำค้อยคุณภาพ
ขาดทรัพยากรบุคคลที่คุณภาพตรงตามต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการ
เข้าถึงแหล่งทุนทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ
การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ๆ (กฤษฎณา รวยอาจิม, www, 2545)

3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด คาดว่าในปี 2545 นี้ประเทศไทยจะมีดุล
การค้าเกินดุลประมาณ 2.22-2.55 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งลดลงจากปี 2544 ในขณะที่การเกินดุล
บัญชีเดินสะพัดอยู่ที่ประมาณ 5.9-6.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐลดลงไปอีก

ทุนสำรองระหว่างประเทศคาดว่าจะอยู่ที่ 33.8-34.1 พันล้านดอลลาร์
สหรัฐ ณ ปลายปี เมื่อเทียบกับปลายปี 2544 ทั้งนี้การปรับเพิ่มของทุนสำรองระหว่างประเทศในปี
2545 จะเป็นผลมาจากฐานะการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ส่วนในปี 2546 คาดว่าการ
เกินดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน จะส่งผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศขยับตัวเพิ่มขึ้น
อีกจากปี 2545 เป็นประมาณ 34.5-34.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ปลายปี 2546 (ศูนย์วิจัยกสิกร
ไทย, www, 2545)

4) ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

จากปัญหาหนี้สินในระบบและหนี้สินนอกระบบของเกษตรกรที่เพิ่มมาก
ขึ้นรัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณามาตรการแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกรขึ้นในปี
พ.ศ. 2536 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนชื่อเป็น(คณะกรรมการบริหารสินเชื่อ
เกษตรกรแห่งชาติ) เพื่อให้การแก้ปัญหานี้สินเกษตรกรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2541 รัฐบาล
จึงได้กำหนดให้สำนักงาน กบส. มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแก้ไขปัญหานี้
สินของเกษตรกรอย่างถาวร

ประชากรส่วนใหญ่ที่ต้องเผชิญกับภาวะหนี้สินและความยากจน โดยเฉพาะ
เฉพาะวิกฤตเศรษฐกิจปัจจุบัน ยิ่งทำให้เกษตรกรอยู่ในภาวะเคียดแค้นและยากลำบากสาเหตุที่ผ่าน
มาทางราชการมิได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

สุดท้ายจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, www, 2545)

5) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ความภาคภูมิใจของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตลอด 30 ปี ที่ผ่านมา คือ การทำร้ายสังคมเกษตรหรือส่งผลกระทบต่อการทำลายความเป็นชุมชนของชนบทให้อ่อนแอและล่มสลายลงป่นปี้สาวในชนบทต่างละทิ้งที่ทำกินเข้ามาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ชนบทเหลือแต่คนแก่ เด็ก และความหลังคือยพัฒนา ในแทบทุกด้านไม่เฉพาะแต่ชุมชนในชนบทเท่านั้นที่ล่มสลายลง ความเป็นชุมชนในเมืองที่ไม่เคยรวมตัวกัน ได้เลยก็ได้สะท้อนความอ่อนแอมาถึงการพัฒนาประเทศสังคมไม่มีที่รองรับปัญหาสังคม คนในสังคมเมืองต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ไม่มีการให้คำปรึกษาไม่มีการรวมกลุ่มกันคิดแก้ปัญหาของตนเองปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในชนบทและในเมืองจึงเป็นปัญหาที่เรื้อรัง สะสมที่มุ่งรอการแก้ไขจากภาครัฐแต่ไม่ได้รับการแก้ไขจากชุมชนเอง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, www, 2545)

6) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

หลังจากที่เวลาผ่านไปเกือบ 3 ปีภายใต้ร่มเงาของ IMF คนไทยส่วนมากจะยังไม่ได้ฐานะของตนเองในตอนนี้ ค่านิยมต่างๆ ที่คนไทยยึดถือมาปฏิบัติมาช้านานยังคงไม่เปลี่ยนแปลงแม้เวลาและสถานการณ์ของชาติจะเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าไร ไล่กันมาตั้งแต่ผู้หลักผู้ใหญ่จนถึงเด็กแรกเกิดเลยก็ว่าได้

เด็กไทยยุคปัจจุบันที่ถูกเลี้ยงด้วยค่านิยมที่ไร้เหตุผลที่สุด ตั้งแต่เด็กทารกแรกเกิด คุณพ่อคุณแม่พากันซื้อของขจิวจากต่างประเทศ ผ้าอ้อมก็ใช้ของนอก โดยลืมผ้าอ้อมที่ทำจากผ้าฝ้าย เมื่อถูกผู้ขายเรียนจากการปลุกฝังให้ใช้ของแต่ราคาแพงๆ ได้คิดตัวไปจนถึงชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งทำตัวสวนทางกับสภาพที่เป็นอยู่ กระเป๋าต้องหรูๆ ทำไมไม่หันมาลองใช้กระเป๋าย่านตลาด นอกจากจะสวยแล้ว เงินทองยังไม่รั่วไหลออกนอกประเทศอีก

พอโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ ทำการทำงาน มีเงินติดกระเป๋าเป็นของตัวเองแล้วใช้แต่สินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ (อัญญวดี สุขเกษม, www, 2545)

4.1.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านสันติสุขนั้นเดิมที่เป็นหมู่บ้านเดียวกันกับหมู่บ้านขับพล หมู่ที่ 5 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในขณะนั้นหมู่บ้านขับพลมีจำนวนประชากรและครัวเรือนเป็นจำนวนมาก ทางราชการจึงได้ทำการแยกเป็นหมู่บ้านสันติสุข หมู่ที่ 17 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยมีที่มาของชื่อหมู่บ้านนั้นเนื่องจากมีผู้อาวุโส ชื่อนายสุข โปธิ เป็นที่นับถือของชาวบ้านจึงเป็นที่มาของชื่อ "หมู่บ้านสันติสุข" โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ นายประเสริฐ สาระวงษ์ อายุ 47 ปี ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 และได้ดำรงตำแหน่งมาจนถึงปัจจุบัน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านในอดีตนั้นเป็นผู้ที่อพยพมาจากถิ่นอื่นเป็นผู้ที่บุกเบิกและตั้งที่อยู่อาศัยหมู่บ้าน ได้แก่ นายสุข โปธิ นายปิ่น พุทธสวัสดิ์ นายทอง สุรินทร์ ซึ่งได้อพยพมาจาก ตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ซึ่งสาเหตุที่คนกลุ่มนี้อพยพมา คือ ต้องการขยายทำกิน และต้องการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพใหม่

2) สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านสันติสุข

จากการสอบถามผู้อาวุโสในหมู่บ้านสันติสุขในสมัยก่อนนั้นพื้นที่บริเวณนี้เป็นป่าไม้ที่มีพื้นที่ราบเอียงและดินมีความอุดมสมบูรณ์มาก ต่อมาได้มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าเป็นที่ทำการเกษตรและปลูกสร้างที่อยู่อาศัยทำให้ป่าไม้ที่เหลือมีหมดไป

ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านสันติสุข ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของนิคมลำตะคอง ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,350 ไร่ การตั้งบ้านเรือนนิยมสร้างเป็นบ้านได้ที่มีได้สูงหลังคามุงกระเบื้องและตึกสี่ ตั้งอยู่กันเป็นกลุ่มตามเครือญาติของตนเองหมู่บ้านสันติสุขห่างจากตัวอำเภอปากช่อง ประมาณ 28 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ ประมาณ 30 นาที มีรถโดยสารประจำทางวิ่งผ่านหมู่บ้านขับพล ตั้งแต่เวลา 07.00-18.00 น. และมีรถมอเตอร์ไซค์รับจ้างเข้าหมู่บ้านสันติสุข ซึ่งมีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อของหมู่บ้านสันติสุข คือ ทิศเหนือติดกับหมู่บ้านคลองสมบูรณ์ หมู่ที่ 7 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ติดกับหมู่บ้านขับพล หมู่ที่ 5 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออกติดกับหมู่บ้านหนองหิน หมู่ที่ 16 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดกับหมู่บ้านขับเศรษฐี หมู่ที่ 1 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สภาพดินของหมู่บ้านสันติสุขมีลักษณะดินค้ำปนดินเหนียวเป็นส่วนใหญ่ของพื้นที่ทั้งหมดซึ่งเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะในการปลูกพืชไร่ทุกชนิด เช่น ทำข้าวโพค อ้อย ซึ่งเป็นพืชหลักของชาวบ้าน

ตารางที่ 4-1 แสดงจำนวนแหล่งน้ำในหมู่บ้านสันติสุข

ประเภทแหล่งน้ำ	จำนวน	ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำบาดาล	6	5	1
สระน้ำ	1	1	-
ห้วย	1	-	-

ที่มา: จากการสอบถาม เดือนธันวาคม 2544 (บร.1)

- บ่อน้ำบาดาลส่วนใหญ่จะเป็นบ่อน้ำที่เจาะไว้ใช้เองซึ่งอยู่ในพื้นที่บ้านของตัวเอง
- สระน้ำเป็นสระน้ำขนาดเล็กซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของ นายเสาร์ ชงสันเทียะ ส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่นิยมไปใช้เพราะไม่สะดวกและอยู่ห่างไกลจากตัวหมู่บ้าน ประมาณ 200 เมตร
- ห้วยเป็นห้วยตามธรรมชาติอยู่ระหว่างกลางหมู่บ้าน ซึ่งจะไหลไปบรรจบกับหมู่บ้านคลองสมบูรณ์ หมู่ที่ 7 น้ำจะมีในช่วงฤดูฝนแต่ไม่เพียงพอแก่การเกษตร

3) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านสันติสุข

หมู่บ้านสันติสุขมีประชากรอาศัยอยู่ จำนวน 50 ครัวเรือน 54 หลังคาเรือน ในแต่ละครอบครัวจะมีสมาชิก ประมาณครอบครัวละ 3-5 คน

ตารางที่ 4-2 แสดงจำนวนประชากรชายและหญิง

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	91	50.3
หญิง	90	49.7
รวม	181	100

ที่มา: จากการสำรวจ เดือนธันวาคม 2544 (บร.1)

ประชากรในหมู่บ้านสันติสุขมีประชากรชายมากกว่าหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.3 และประชากรหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.7 ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรในหมู่บ้านสันติสุขจำนวนประชากรทั้งชายและหญิงมีจำนวนต่างกันไม่มากนัก

ตารางที่ 4-3 แสดงอายุของประชากรหมู่บ้านสันติสุข

ช่วงอายุประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 ปี - 3 ปีเต็ม	5	2.8
3 ปี - 6 ปีเต็ม	11	6.1
6 ปี - 12 ปีเต็ม	23	12.7
12 ปี - 14 ปีเต็ม	4	2.2
15 ปี - 18 ปีเต็ม	9	5
18 ปี -50 ปีเต็ม	97	53.5
50 ปี - 60 ปีเต็ม	9	5
60 ปีขึ้นไป	23	12.7
รวมประชากรชายและหญิง	181	100

ที่มา:จากการสำรวจ เดือน ธันวาคม 2544 (บร.1)

ประชากรในหมู่บ้านสันติสุขส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 18 ปี-50 ปีเต็ม คิดเป็นร้อยละ 53.5 และน้อยที่สุดช่วงอายุระหว่าง 1 ปี-3 ปีเต็ม และ15-18 ปีเต็ม คิดเป็นร้อยละ 5 จะเห็นได้ว่าประชากรในหมู่บ้านสันติสุขช่วงอายุระหว่าง 18 ปี- 50 ปีเต็ม มากที่สุดซึ่งจะเป็นวัยที่พร้อมและมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์พร้อมที่จะบริหารงานในหมู่บ้าน ได้ดีเพราะค่อนข้างจะเป็นคนรุ่นใหม่มีการศึกษาและอ่านออกเขียนได้ทุกคน

ประชากรในหมู่บ้านสันติสุขที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปและมีฐานะยากจนไม่มีคนอุปการะมีจำนวน 1 คน แต่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ในปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากกรมประชาสงเคราะห์และมีคนพิการทางสมอง จำนวน 1 คน ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ได้เรียนหนังสือ แต่ยังไม่ได้รับการสงเคราะห์จากหน่วยงานใด

ตารางที่ 4-4 แสดงอาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้านสันติสุข

อาชีพ	จำนวน(ครอบครัว)	ร้อยละ
ทำไร่	40	80
รับจ้าง	10	20
รวม	50	100

ที่มา:จากการสำรวจ เดือน ธันวาคม 2544 (บร.1)

จากการสำรวจประชากรในหมู่บ้านสันติสุขส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 เพราะเป็นอาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้านสันติสุขพร้อมทั้งสภาพบริบทเชิงอำนาจในการทำเกษตรและชาวบ้านมีความถนัดทางด้านเกษตรและมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20

ตารางที่ 4-5 แสดงการถือครองที่ดิน

จำนวนที่ดิน (ไร่)	จำนวน(ครอบครัว)	ร้อยละ
1-5	2	5
6-10	5	12.5
11-12	5	12.5
21-50	15	37.5
50 ขึ้นไป	13	32.5
รวม	40	100

ที่มา:จากการสำรวจ เดือน ธันวาคม 2544 (ปร.1)

ประชากรในหมู่บ้านสันติสุขส่วนใหญ่มีที่ดินมากที่สุด 21-50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.5 และน้อยที่สุด จำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5 ซึ่งจะแสดงให้เห็นได้ว่าประชากรในหมู่บ้านสันติสุขมีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง ซึ่งส่งผลให้ประชากรในหมู่บ้านมีอาชีพที่แน่นอนและสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

แหล่งน้ำที่สำคัญในหมู่บ้านสันติสุข มี 2 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติในหมู่บ้านสันติสุข คือ ห้วยจะมีน้ำในช่วงฤดูฝนแต่ไม่เพียงพอต่อการทำเกษตร

2. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค ได้แก่

2.1 บ่อบาดาล เป็นบ่อบาดาลสาธารณะ 1 แห่ง บ่อน้ำโยกเป็นโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท(รพช.) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2537 ตั้งอยู่หน้าบ้าน นายจรัส เขียวสมอ ซึ่งคิดกับห้วยมีชาวบ้านมาใช้ประโยชน์

2.2 บ่อบาดาลที่เป็นบ่อส่วนตัว มีจำนวน 5 บ่อ ชาวบ้านเจาะไว้ใช้เอง ก่อนหน้าที่จะมีประปาหมู่บ้าน โดยเจาะไว้บริเวณบ้านของตนเอง

2.3 ประปาหมู่บ้านเป็นแหล่งน้ำอุปโภคที่สำคัญในหมู่บ้านในปัจจุบันมีครอบครัวที่ใช้น้ำประปา จำนวน 25 หลังคาเรือน ประปาหมู่บ้านตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้านอยู่ในบริเวณพื้นที่ของ นายปิ่น พูลสวัสดิ์ สร้างขึ้นโดยโครงการพัฒนาจังหวัด เมื่อปี พ.ศ. 2540 ด้วย

งบประมาณของรัฐบาล 402,000 บาท ก่อสร้างตึกแบบกรมโยธาธิการ ความจุ 8 ลูกบาศก์เมตร การกีดกันน้ำประปาหมู่บ้านใช้วิธีเก็บเป็นรายเดือนราคาหน่วยละ 3 บาท โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้เก็บค่าน้ำประปาและเป็นผู้ดูแลโดยเงินที่ได้เก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมระบบประปาที่ชำรุดเสียหาย

2.4 สระน้ำที่ทางหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วงเป็นผู้ควม มีจำนวน 1 สระ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของ นายเสาร์ ธงตันเทียะ มีน้ำใช้ได้ตลอดปีแต่อยู่ห่างจากตัวหมู่บ้านประมาณ 200 เมตร แต่ชาวบ้านไม่สะดวกไปใช้

2.5 น้ำบริโภค น้ำที่ใช้ในการบริโภคของชาวบ้านสันติสุขส่วนใหญ่แต่ครอบครัวจะกักเก็บน้ำไว้ในโอ่งใหญ่ในช่วงฤดูฝน ซึ่งซื้อได้จากพ่อค้าที่มาเราขายทั่วไปแต่ที่บ้านจะมีโอ่งอย่างน้อย คราวเรือนละ 5-10 ใบ เพื่อเก็บน้ำไว้บริโภคช่วงหน้าแล้งจนถึงฤดูฝนใหม่

ถนน ถนนในหมู่บ้านสันติสุขในสมัยก่อนเป็นถนนแบบทางเกวียนต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นถนนลูกรังในปี พ.ศ. 2516 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้พัฒนาเป็นถนนลาดยางมีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร หลังจากที่ดินในหมู่บ้านลาดยางทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้น

ไฟฟ้า ในสมัยก่อนหมู่บ้านสันติสุขยังไม่มีไฟฟ้าใช้ชาวบ้านมีไฟฟ้าใช้ปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลได้นำไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านสันติสุข ทำให้ชาวบ้านมีไฟฟ้าใช้ทำให้ชีวิตของชาวบ้านมีความสะดวกและเริ่มมีการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น โทรทัศน์ วิทยุ พัดลม เตาเร็ค ตู้เย็น เป็นต้น

โทรศัพท์ ในปัจจุบันในหมู่บ้านสันติสุขมีโทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 2 ตู้ ซึ่งเป็นโทรศัพท์แบบใช้บัตร TOT CARD ตั้งอยู่ที่หน้าบ้านของ นายปิ่น พูลสวัสดิ์ จำนวน 1 ตู้ และที่หน้าบ้าน นายคำทวง อ่ำสถาน จำนวน 1 ตู้ ในปัจจุบันชาวบ้านมีโทรศัพท์มือถือใช้ในบางครอบครัว

การศึกษาและสาธารณสุข หมู่บ้านสันติสุขยังไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้านเด็กในหมู่บ้านจะต้องเดินทางไปเรียนนอกหมู่บ้าน คือ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำตะคอง 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่บ้านซับพลู หมู่ที่ 5 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้มากที่สุดเป็นโรงเรียนที่คั้งขึ้นมานานแล้ว แต่นักเรียนในหมู่บ้านส่วนใหญ่หรือครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างดีก็ส่งลูกไปเรียนที่โรงเรียนรุ่งอรุณ ซึ่งตั้งอยู่ในตัวอำเภอปากช่องเป็นโรงเรียนของเอกชน ส่วนครอบครัวที่มีฐานะยากจนก็จะให้ลูกเรียนที่โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำตะคอง 4 หมู่ที่ 5 ตำบลคลองม่วง ซึ่งตั้งอยู่ใกล้บ้านและเสียค่าใช้จ่ายน้อย บางส่วนที่จบการศึกษาระดับประถมแล้วก็จะไปเรียนต่อที่โรงเรียนปากช่อง 1 ตั้งอยู่ที่ตัวอำเภอปากช่องเป็น โรงเรียนระดับอำเภอเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยม

ศึกษาตอนปลายมี ระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตร และโรงเรียนปากช่อง 2 เป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนปากช่อง 1 มีระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งขึ้นเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในท้องถิ่นและมีนักเรียนบางส่วนที่ไปเรียนต่างจังหวัด เช่นกรุงเทพฯ นครราชสีมา เป็นต้น

ประชากรในหมู่บ้านสันติสุขส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำตะคอง 4 และโรงเรียนปากช่อง 1 นอกจากนี้มีผู้ที่ไม่รู้หนังสือ จำนวน 2 คน เป็นผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4-6 แสดงจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เดินทางไปเรียนนอกหมู่บ้าน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	23	63.9
ระดับมัธยมศึกษา	10	27.8
สูงกว่ามัธยมศึกษา	2	5.5
นักศึกษาผู้ใหญ่	1	2.8
รวม	36	100

ที่มา:จากการสำรวจ เดือน ธันวาคม 2544 (บร.1)

นักเรียนที่ไปศึกษานอกหมู่บ้านสันติสุขมากที่สุด คือนักเรียนในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.9 และน้อยที่สุด คือนักศึกษาผู้ใหญ่ 2.8 แสดงให้เห็นว่าประชากรในหมู่บ้านสันติสุขมีการพัฒนาทางด้านการศึกษาและเห็นความสำคัญของการศึกษา

ด้านสาธารณสุขของประชากรในหมู่บ้านสันติสุข โดยทั่วไปประชากรมีสุขภาพแข็งแรง ส่วนใหญ่ในแต่ละหลังคาเรือนจะมียาสามัญประจำบ้านจำพวก ยาลดไข้ ยาแก้ปวด เป็นต้น เมื่อมีการเจ็บป่วยเมื่อมีอาการเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยก็จะไปรักษาพยาบาลที่สถานีอนามัยบ้านซับพลู หมู่ที่ 5 ตำบลคลองม่วง ซึ่งมีระยะทางห่างจากหมู่บ้านสันติสุข ประมาณ 3 กิโลเมตร ถ้าอาการไม่ดีขึ้นหรืออาการหนักทางสถานีอนามัยก็จะทำใบส่งตัวไปที่โรงพยาบาลปากช่องนานา ซึ่งเป็นโรงพยาบาลของรัฐบาลประจำอำเภอปากช่อง มีระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตร ถ้าคนไข้มีอาการหนักเกินกว่าที่โรงพยาบาลปากช่องนานาจะรักษาได้ทางโรงพยาบาลก็จะส่งคนไข้เข้าโรงพยาบาลประจำจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมี ระยะทางจากปากช่องถึงนครราชสีมา มีระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร

ในปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านสันติสุขมีบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตร 30 บาท) ในการรักษาพยาบาลชาวบ้านส่วนใหญ่จะเน้นการรักษาพยาบาลแบบแผนปัจจุบันแต่ก็มีบางส่วนที่ยังมีการรักษาแบบไสยศาสตร์ตามความเชื่อของคนรุ่นเก่า

ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านสันติสุข

ประชากรในหมู่บ้านสันติสุขส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร คือ ทำไร่ข้าวโพด ทำไร่ และทำไร่มันสำปะหลัง เป็นต้น

ตารางที่ 4-7 แสดงรายได้ของประชากรในหมู่บ้านสันติสุข ต่อปี/ครอบครัว

รายได้ (บาท)	จำนวน(ครอบครัว)	ร้อยละ
1,000-5,000	-	-
5,001-10,000	-	-
10,001-20,000	-	-
20,001-30,000	17	34
30,001-50,000	5	10
50,001 บาทขึ้นไป	28	56
รวม	50	100

ที่มา:จากการสำรวจ เดือน ธันวาคม 2544 (บร.1)

จากการสำรวจรายได้ของประชากรหมู่บ้านสันติสุข พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 50,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 56 และรายได้น้อยที่สุดระหว่าง 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10 ประชากรในหมู่บ้านสันติสุขมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้และมีเงินหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ เช่นทำไร่ข้าวโพด ไร่ฮ้อยและมันสำปะหลัง เป็นต้น

ที่ 4-8 แสดงผลผลิตทั้งหมดบ้านสันติสุขโดยประมาณ (บาท/ปี)

กิจกรรม	ผลผลิต(บาท)	ร้อยละ
ปลูกข้าวโพด	3,250,000	60.9
ปลูกอ้อย	1,800,000	33.7
ปลูกมันสำปะหลัง	140,000	2.6
เลี้ยงโคนม	150,000	2.8
รวม	5,340,000	100

จากการสำรวจ เดือน ธันวาคม 2544 (ปร.1)

ผลผลิตทั้งหมดบ้านสันติสุขโดยประมาณ ได้มีการปลูกข้าวโพดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.9 ผลผลิตรองลงมา คือ การปลูกอ้อย คิดเป็นร้อยละ 33.7 การเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 2.8 การปลูกมันสำปะหลังมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.6 จากตารางแสดงผลผลิตทั้งหมดบ้านจะได้ว่าทั้งหมดบ้านสันติสุขมีอาชีพหลัก คือ การปลูกข้าวโพด เป็นอาชีพที่ทำให้ในหมู่บ้านมีรายได้มากที่สุด

ที่ 4-9 แสดงการปลูกพืชในรอบปี

เดือน	บ.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
กิจกรรม												
ปลูกข้าวโพด			←→			→		←→				
ปลูกอ้อย			→									→
มัน สำปะหลัง			→									→

ที่มา:จากการสอบถามเกษตรกรในหมู่บ้านสันติสุข

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าการปลูกข้าวโพดจะปลูกปีละ 2 ครั้ง คือ ในครั้งที่ 1 จะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม จะเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมิถุนายน ในการปลูกครั้งที่ 2 จะเริ่มปลูกในช่วงเดือนกรกฎาคม จะเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน แต่จะเห็นช่วงเก็บเกี่ยว ครั้งที่ 1 อาศัยการ

พบเกี่ยวเร็วกว่า ครั้งที่ 2 เพราะความต้องการเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูกครั้งที่ 2 ค่อยไปและถ้าไม่
เก็บเกี่ยวจะทำให้การปลูกข้าวโพดครั้งที่ 2 ถ่าช้าหรือไม่ทันฝนในการปลูกครั้งที่ 2

. การปลูกอ้อยและปลูกมันสำปะหลังจะเริ่มปลูกในช่วงเดือนมีนาคม เพราะเป็นฤดูฝนและ
เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม ของปีถัดไป เพราะอายุการเก็บเกี่ยวใช้เวลานานถึง

ปี

พื้นที่ทำการเกษตรของหมู่บ้านสันติสุข มีจำนวน 1,350 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการ
เกษตรทั้งหมด

ตารางที่ 4-10 แสดงการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรในหมู่บ้านสันติสุขต่อปี

ประเภทปุ๋ย	จำนวน (กระสอบ)	ร้อยละ
ปุ๋ยเคมี	4,000	28.6
ปุ๋ยคอก	10,000	71.4
รวม	14,000	100

ที่มา:จากการสำรวจ เดือนธันวาคม 2544 (บร.1)

ปริมาณใช้ปุ๋ยของเกษตรกรในหมู่บ้านสันติสุขนั้นเกษตรกรใช้ปุ๋ยประมาณ 14,000
กระสอบต่อปี โดยใช้ปุ๋ยคอกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.4 รองลงมา คือปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ
28.6 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในหมู่บ้านใช้ปุ๋ยคอกมากที่สุด เพราะดินมีสภาพที่เสื่อมต้องใช้ปุ๋ย
เคมี และปุ๋ยคอก ประชากรส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยคอกเพราะมีราคาถูกกว่าปุ๋ยเคมี

4) วัฒนธรรมประเพณี

วัฒนธรรมประเพณีในหมู่บ้านสันติสุขส่วนใหญ่เป็นแบบสากลทั่วไปประชากรในหมู่บ้าน
นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันสงกรานต์
วันเข้าพรรษา วันแม่ วันพ่อ เป็นต้น ชาวบ้านสันติสุขจะเดินทางไปทำบุญที่วัดชัยพล หมู่ที่ 5
ห่างจากตัวหมู่บ้าน ประมาณ 1 กิโลเมตร เพราะหมู่บ้านสันติสุขเป็นหมู่บ้านที่แยกจากหมู่บ้าน
ชัยพล และวัดชัยพลเป็นวัดที่อยู่ใกล้และสะดวกที่สุดในการเดินทางไปทำบุญ

ตารางที่ 4-11 ปฏิทินประเพณีวันสำคัญทางศาสนาบ้านสันติสุข

เดือน ประเพณี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
วันสงกรานต์				↔								
วันเข้าพรรษา							↔					
วันแม่								↔				
วันพ่อ												↔

5) ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก) ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านสันติสุขส่วนใหญ่ชาวบ้านจะให้ความนับถือผู้อาวุโส และ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดี ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง และคณะกรรมการหมู่บ้าน มีรายชื่อดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4-12 รายชื่อผู้นำชุมชน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	อายุ(ปี)	การศึกษา
1.	นายประเสริฐ สาระวงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน, กรรมการหมู่บ้าน	47	ป.4
2.	นายสมภิต ฑูลสวัสดิ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, กรรมการหมู่บ้าน	41	ป.6
3.	นายสมชาย โพธิ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, กรรมการหมู่บ้าน	33	ม.3
4.	นายสนิท ฑูลสวัสดิ์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	36	ปวช.
5.	นางสาวไกล คงกลาง	สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล	46	ม.3
6.	นายบุญมา เอื้อนวงษ์	กรรมการหมู่บ้าน	43	ป.4
7.	นางหทัยรัตน์ ฑูลสวัสดิ์	กรรมการหมู่บ้าน	32	ม.3
8.	นางวรรณภา อ่ำสถาน	กรรมการหมู่บ้าน	30	ม.3
9.	นายเหิอ สิงห์จันทัก	กรรมการหมู่บ้าน	55	ป.4
10.	นายสมนึก กองแก้ว	กรรมการหมู่บ้าน	42	ป.4
11.	นายบุญส่ง คงคาเคียด	กรรมการหมู่บ้าน	46	ป.4
12.	นางรัตนา อ่ำสถาน	กรรมการหมู่บ้าน	40	ป.4

ข) องค์กรชุมชนในหมู่บ้านสันติสุข มีดังนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตร จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 มีวัตถุประสงค์ คือ

-เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีทุนน้อย

-เพื่อให้เกิดทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

-เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับหมู่บ้าน

กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ การให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อกู้ยืมไปประกอบอาชีพปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่ม จำนวน 44 คน

2. กลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 มีวัตถุประสงค์ คือ ช่วยเหลือครอบครัวที่ไม่มีเงินทุนหมุนเวียน

กิจกรรมกลุ่ม คือ ให้สมาชิกกู้ยืมไปเพื่อประกอบอาชีพตามความถนัดของแต่ละคน ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่ม จำนวน 60 คน

3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสันติสุข จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 วัตถุประสงค์ คือ

-เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มรู้จักการพึ่งตนเอง

-เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรมีการประหยัด อดออม และเป็นภาระระดมทุน

-เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและ

-เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มยึดหลักในการดำเนินงาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความ

ซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ

กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ การออมเงินของสมาชิกเพื่อให้สมาชิกกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพ เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ โดยมีผู้ใหญ่ประเสริฐ สารวงษ์ เป็นประธานกรรมการ มีจำนวนสมาชิก 125 คน

6) โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

ในรอบระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยสันติสุขได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ทางราชการเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง โครงการในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา ได้แก่

โครงการประปาหมู่บ้าน สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 เพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านสันติสุขมีน้ำใช้อุปโภคตลอดปี ซึ่งเป็นโครงการของหน่วยงานพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา

โครงการทำถนนลูกรัง ยาวประมาณ 3,000 เมตร เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2544 ในเดิมที่เป็นถนนแบบทางเกวียนการคมนาคมในช่วงฤดูฝนจะเดินทางลำบากมากในปัจจุบันมีการคมนาคมที่สะดวกสบายยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นโครงการของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง

7) ความเข้มแข็งของชุมชน

จากแบบสอบถามข้อมูลตามแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งในหมู่บ้านสันติสุข สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี

ตารางที่ 4-13 สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี

เกณฑ์ชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
มาก	20	55.6
ปานกลาง	16	44.4
น้อย	-	-
รวม	36	100

จากตารางแสดงให้เห็นว่าในหมู่บ้านสันติสุข มีความสามัคคีในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.4

2. ความซื่อสัตย์ของสมาชิกในชุมชน

ตารางที่ 4-14 สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์

เกณฑ์ชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
มาก	17	47.2
ปานกลาง	19	52.8
น้อย	-	-
รวม	36	100

จากตารางแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ในระดับ ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.8 และรองลงมามีความซื่อสัตย์ มาก คิดเป็นร้อยละ 47.2

3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี

ตารางที่ 4-15 ชุมชนยกย่องทำความดี

เกณฑ์ชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
มาก	14	38.9
ปานกลาง	22	61.1
น้อย	-	-
รวม	36	100

จากตารางแสดงให้เห็นถึงการทำความดีในชุมชนยกย่อง มาก คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมา คือ สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดี ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 33.3

4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ตารางที่ 4-16 สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เกณฑ์วัด	จำนวน	ร้อยละ
มาก	14	38.9
ปานกลาง	22	61.1
น้อย	-	-
รวม	36	100

จากการสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นร้อยละ 61.1 และรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 38.9

5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม

จากการสอบถามสมาชิกในชุมชนหมู่บ้านต้นตึซุข สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมอย่างน้อย 3 ครั้ง หรือมากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยการศึกษาจากวารสาร และ หนังสือพิมพ์

6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

จากการสังเกตและสัมภาษณ์สมาชิกในหมู่บ้านต้นตึซุข มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้จากปีก่อน 50 ครอบครัว ในปี 2544 และในปัจจุบันก็มีความสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เท่าเดิม คือ 50 ครอบครัว

7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน

จากการสังเกตสมาชิกในหมู่บ้านต้นตึซุข มีความอบอุ่นอยู่กันพร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี เห็นได้จากการช่วยเหลือกันเวลาที่มีความเดือดร้อนกัน เวลาเจ็บไข้ครอบครัวไหนไม่มีรถยนต์ ก็จะได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวที่มีรถยนต์เพื่อไปส่งโรงพยาบาล

8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน

ในหมู่บ้านต้นตีสข มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน มีจำนวน 4 กลุ่ม ในปี 2544 มีดังนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. กลุ่มสตรีแม่บ้าน
3. กลุ่มกองทุนเงินยืมเพื่อการเกษตร
4. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ตารางที่ 4-17 ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นประจำโดยการประชุม และ เสนา

เกณฑ์ชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
มาก	17	47.2
ปานกลาง	19	52.8
น้อย	-	-
รวม	36	100

จากการสังเกตและสอบถามสมาชิกในหมู่บ้านต้นตีสข ในเรื่องของการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน ทุกครั้งที่มีการเสนา และขอความคิดเห็น พบว่า มีการรับฟังความคิดเห็นในระดับ ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาคือความคิดเห็นในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 47.2

10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

ในปัจจุบันสมาชิกในหมู่บ้านต้นตีสข มีคนชรา 1 คน ไม่มีผู้พิการ ชากจน ในปัจจุบันได้รับความช่วยเหลือจากกรมประชาสงเคราะห์ และคนพิการทางสมอง 1 คน ไม่ได้เรียนหนังสือ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ในปัจจุบันยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานใด

ตารางที่ 4-18 ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม

เกณฑ์ชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	25	69.4
ไม่ใช่	11	30.6
ไม่แน่ใจ	-	-
รวม	36	100

จากการสัมภาษณ์สมาชิกในหมู่บ้านต้นตีสุธ ในเกี่ยวกับผู้นำมีคุณธรรม ยุติธรรม พบว่า
ในหมู่บ้านต้นตีสุธมีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม ไซ่ คิดเป็นร้อยละ 69.4 และคิดว่ ไม
คิดเป็นร้อยละ 30.6

งที่ 4-19 ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกใน
ชุมชน

เกณฑ์ชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
ไซ่	36	100
ไมไซ่	-	-
รวม	36	100

ในการสัมภาษณ์สมาชิกในหมู่บ้านต้นตีสุธในการแก้ไขปัญหของชุมชน พบว่ สมาชิก
หมู่บ้านสามารถแก้ไขปัญหในชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกและผู้นำชุมชน คิด
เป็นร้อยละ 100

3.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า A

1) นโยบายของรัฐบาล

จากการสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านต้นตีสุธ เรื่องความรู้ความเข้าใจและทัศนค
ที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถสรุปได้ดังนี้

ในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ชาวบ้านเข้าใจว่าเงินกองทุน
หมู่บ้าน รัฐบาลให้มาเป็นทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สร้างงานสร้างอาชีพ ช่วยให้ผู้ที่มีรายได้น้อยได้
มีโอกาสนำเงินจากกองทุน ไปประกอบอาชีพหรือไปลงทุน โดยไม่ต้องไปกู้ยืมจากนายทุนนอก
ระบบ และเป็นเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยทั่วไป โดยมีกำหนดการชำระคืนภายใน
1 ปี พร้อมดอกเบี้ย

2) คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านต้นตีสุธ

หมู่บ้านต้นตีสุธได้ดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้น ในวันที่
25 มิถุนายน 2544 โดยมีเจ้าหน้าที่จากทางราชการที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการเลือกคณะ
กรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2 คน คือ นายปวิศ บุคสาเดช เป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
คลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และนายณัฐฤทธิ์ ศรีวงษ์รัตน์ เป็นเจ้าหน้าที่

บริหาร 6 สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง ใช้วิธีการคัดเลือกโดยเสนอชื่อผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ให้สมาชิกยกมือเลือกใคร ได้คะแนนเสียงมากและ ได้รับการยอมรับก็จะ ได้รับตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกต้องมาจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 4-20 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติสุข ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษา

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	อายุ(ปี)	การศึกษา	อาชีพ
ประธาน	นางสาวไกล คงกลาง	46	ม.3	ทำไร่
รองประธาน	นายสมชาย โทธิ	33	ม.3	ทำไร่
เลขานุการ	นางวรรณมา อ่ำสถาน	30	ม.3	ทำไร่
พรหมอุทิศ	นางมาลัย ทูลสวัสดิ์	25	ม.6	ทำไร่
ประชาสัมพันธ์	นายบุญมา หัตถนัย	61	ป.4	เลี้ยงวัวนม
ปฏิคม	นายเผือ สิงห์จันทิก	55	ป.4	ทำไร่
กรรมการ	นายสมศักดิ์ รักชาติ	49	ป.4	ทำไร่
ผู้ตรวจสอบ	นายสมนึก กองแก้ว	42	ป.4	ทำไร่
กรรมการ	นายบุญมา เดือนวงษ์	43	ป.4	ทำไร่
กรรมการ	นายศุภรัตน์ กระดำจันทร์	42	มศ.3	ทำไร่
กรรมการ	นายบุญเชิด โทธิ	30	ม.3	ทำไร่
กรรมการ	นายสถาพร รักชาติ	30	ป.6	ทำไร่
กรรมการ	นางหทัยรัตน์ ทูลสวัสดิ์	32	ม.3	ทำไร่
กรรมการ	นายสมใจ แข็งทอง	54	ป.4	ทำไร่
5.ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายทองคำ โทธิ	55	ป.4	ทำไร่
6.ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายสภาค สุรินทร์	44	ปวช.	เลี้ยงวัวนม
7.ที่ปรึกษา	นายประเสริฐ สารวงษ์	47	ป.4	ทำไร่
8.ที่ปรึกษา	นายสมบัติ ทูลสวัสดิ์	41	ป.6	ทำไร่

หมู่บ้านสันติสุขมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 14 คน เป็นชาย 10 คน เป็นหญิง 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน และที่ปรึกษา จำนวน 2 คน

3) เงินกองทุน 1 ล้านบาท

ปัจจุบันสมาชิกกองทุนได้รับ โอนเงินเข้าเลขที่บัญชีธนาคารกองทุนล้านบาท 06-4303-20-081243-3 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2545 และนำเงินไปใช้ประโยชน์แล้ว ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ โดยเพิ่มทุนเดิมที่มีอยู่แล้วและสร้างโอกาสให้กับผู้ที่เริ่มประกอบอาชีพใหม่

4) เงินสะสมของกองทุนหมู่บ้านต้นตีสู่ข

ตั้งแต่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านในปัจจุบันในหมู่บ้านมีเลขบัญชีธนาคารเงินสะสมของกองทุน 06-4303-20-081242-4 ประจำเดือน กรกฎาคม 2545 จำนวนเงิน 46,380.49 บาท และมียอดสะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกเดือน

4.1.3 ผลการประเมินกระบวนการ A

1) การจัดระเบียบข้อบังคับกองทุน

เมื่อได้คัดเลือกคณะกรรมการและแต่งตั้งเรียบร้อยแล้วคณะกรรมการก็จะประชุมปรึกษาในการจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อได้ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านแล้วคณะกรรมการจะแจ้งให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและสมาชิกมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นต่อระเบียบข้อบังคับว่าสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ อย่างไร สมาชิกเห็นชอบด้วยก็สามารถใช้ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านต่อไป

2) ระบบการจัดทำบัญชี

จากการศึกษาการทำบัญชีของหมู่บ้านต้นตีสู่ขและจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในการทำบัญชีจะเป็นการทำบัญชีตามความเข้าใจของชาวบ้านและตามหลักวิชาการ ส่วนใหญ่คณะกรรมการพอมีความเข้าใจบ้างในการจัดทำบัญชี เพราะศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนได้มีการจัดอบรมการทำบัญชีให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้ว

3) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน

ก) การรับสมาชิก

การรับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สามารถยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกได้ที่คณะกรรมการและจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ทำน้กหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านต้นตีสู่ขเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการตั้งกองทุน
2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันงดงามมีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจจะมีส่วนร่วมกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เป็นสมาชิก

สมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งขาดแต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท การทำสัญญากู้ตามประเภทการกู้ยืมต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบเงื่อนไขที่กำหนด โดยมีหลักประกันเงินกู้ ต้องใช้สมาชิกของกองทุน จำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกันและเมื่อค้ำประกันบุคคลอื่น ได้อีกหรือใช้หลักประกันที่มีมูลค่าเท่ากับวงเงินกู้ค้ำประกัน

ข) การจัดทำเอกสาร/การโอนเงิน

ในการจัดทำเอกสารในการโอนเงิน โดยมีเจ้าหน้าที่ของธนาคารออมสินมาให้ความสะดวกในการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเปิดสมุดบัญชี และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านสันติสุข

ค) การชำระหนี้

การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้ ให้ผู้กู้ส่งเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี โดยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 1 ต่อเดือน กรณีผู้กู้ผิดสัญญาให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตผ่อนผัน การชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

5) การส่งเสริมการใช้เงินกู้

ก) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ

การแนะนำการทำธุรกิจของหมู่บ้านสันติสุข ส่วนใหญ่จะได้รับคำแนะนำจากพัฒนากรมาเป็นผู้แนะนำ อย่างเช่น การเลี้ยงโคเนื้อ เพราะเหมาะกับสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน ซึ่งมีอาชีพหลักคือการทำเกษตร เพราะจะมีช่วงว่างจากการทำไร่ มาเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม

ข) การช่วยหาคตลาด

ลักษณะการประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นการประกอบอาชีพแบบครอบครัวและลักษณะ ในการหาคตลาดทั่วไป จะมีพ่อค้าคนกลางมาหาซื้อตามบ้าน ซึ่งราคาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาท้องตลาดทั่วไป

6) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน

ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินทุน โดยทั่วไปจะมีเจ้าหน้าที่จากพัฒนากรมาตรวจสอบพร้อมกับผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่าการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้จ่ายเงินหรือไม่ อย่างไร

7) การจัดสรรผลประโยชน์

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีกองทุน และได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ดังนี้

- 1.เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละ 20
- 2.เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นในอัตราร้อยละ 10
- 3.เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 10
- 4.เป็นกองทุนดำเนินการร้อยละ 10
- 5.เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุนในอัตราร้อยละ 30
- 6.เป็นกองทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 20

8) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกองทุนโดยคณะกรรมการกองทุน

การจัดทำรายงานคณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุนและทำรายงานผลการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการสนับสนุน เพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของกองทุน ทุก 3 เดือน และทุกกรอบปี พร้อมทั้งแสดงบัญชีกำไรขาดทุน และงบดุล ในปีบัญชีที่ล่วงมาภายใน 120 วันนับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี

4.1.4 ผลการประเมินผลผลิต A

1) จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านสันติสุขประกอบด้วยบุคคลธรรมดา ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสันติสุข และมีคุณสมบัติ และไม่ถึงลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุนในหมู่บ้านสันติสุขมีสมาชิกทั้งสิ้น 66 คน

ตารางที่ 4-21 แสดงทะเบียนรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสันติสุข

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	อายุ(ปี)	อาชีพ	บ้านเลข ที่	ว/ค/ป ที่สมัคร	หมายเหตุ
1	นางหนูแดง กริศระ โทก	39	ค้าขาย	5	14/7/44	
2	นายสมศักดิ์ รักษาดี	49	ทำไร่	232	14/7/44	
3	นายประมวล เอื้อเพือกกลาง	55	เลี้ยงสัตว์	306	14/7/44	
4	นางสุนันทา พูลสวัสดิ์	29	ทำไร่	16/1	14/7/44	
5	นายเสาร์ ธงตันเทียะ	66	ทำไร่	29	14/7/44	
6	นายหวล จำส่วง	62	ทำไร่	239	14/7/44	
7	นางสมควร มุ่งแอบกลาง	39	ทำไร่	183/3	14/7/44	
8	นายวิชัย จีนจันทิก	24	เลี้ยงสัตว์	183/1	14/7/44	
9	นายวัย พูลสวัสดิ์	29	ทำไร่	7/2	14/7/44	
10	นายจิตร คงกลาง	56	ทำไร่	196	14/7/44	
11	นายณรงค์ จีนจันทิก	37	ทำไร่	13	14/7/44	
12	นายสามารถ รักษาดี	47	ทำไร่	344	14/7/44	
13	นายสมใจ แจ้งทอง	54	ทำไร่		14/7/44	
14	นายอ่อง พรหมกลาง	62	ทำไร่	220	14/7/44	
15	นายอาทิตย์ แจ้งทอง	29	ทำไร่	8	14/7/44	
16	นายทองคำ โทธิ	57	ทำไร่		14/7/44	
17	นายบุญมา หัตถ์ชัย	61	เลี้ยงสัตว์		14/7/44	
18	นายบรรทม เวียนจันทิก	51	ทำไร่	11	14/7/44	
19	นายณรงค์ อ้าสถาน	41	ทำไร่	2/1	14/7/44	
20	นายมิน รักษางาม	47	ทำไร่	3	14/7/44	
21	นายบุญเร็ด โทธิ	29	ทำไร่	1	14/7/44	
22	นายบุญต่ง คงคาเคือก	46	ทำไร่	302	14/7/44	
23	นางเดือนเพ็ญ โทธิ	30	ทำไร่	1/2	14/7/44	
24	นายไหล พูลสวัสดิ์	35	ทำไร่	7/1	14/7/44	
25	นายทวน ปิ่นแก้ว	39	ทำไร่		14/7/44	
26	นายบุญมา เกื่อนวงษ์	45	ทำไร่	33/1	14/7/44	
27	นางประยงค์ มะหายันทะ	49	ทำไร่	18	14/7/44	

28	นางศศิธร	โพธิ	29	ทำไร่	1/3	14/7/44
29	นางกุหลาบ	ยาขมภู	65	ทำไร่	4	14/7/44
30	นาย ประเสริฐ	สาระวงษ์	48	ทำไร่	18/2	14/7/44
31	นายศุภรัตน์	กระต่ายจันทร์	42	ทำไร่	31/2	14/7/44
32	นางมาลัย	พุดสวรรค์	25	ทำไร่	7	14/7/44
33	นางสาวไกล	คกงกลาง	46	ทำไร่	24	14/7/44
34	นายทอง	สุรินทร์	67	เลี้ยงสัตว์	31	14/7/44
35	นายสกลาศ	สุรินทร์	45	เลี้ยงสัตว์	31/1	14/7/44
36	นายเผือก	สิงห์จันทึก	56	ทำไร่	28	14/7/44
37	นายสมาน	ปูนกลาง	49	ทำไร่	252/1	14/7/44
38	นายแจ่ม	รักษชาติ	35	ทำไร่	252/2	15/7/44
39	นายร่วม	ชุ่มตันเทียะ	42	ทำไร่	41	15/7/44
40	นางบุญไปรัง	พุดสวรรค์	42	ทำไร่	68	15/7/44
41	นายสมนึก	ก่องแก้ว	42	ทำไร่	116	15/7/44
42	นายสถาพร	รักษชาติ	32	ทำไร่	252	15/7/44
43	นายคำพวง	อ่าสถาน	45	ทำไร่	308	15/7/44
44	นายสมบัติ	พุดสวรรค์	41	ทำไร่	36	15/7/44
45	นางสาวพิภูล	พุดสวรรค์	32	ทำไร่	16	15/7/44
46	นายสนั่น	อ่าสถาน	67	ทำไร่	2	26/2/45
47	นายจรัส	เขี้ยวสมอ	45	ทำไร่	21	26/2/45
48	นางสำเนียง	ยาขมภู	44	ทำไร่	269	26/2/45
49	นายทองคำ	พรมศร	71	ทำไร่	83	26/2/45
50	นางสัณณูลักษณ์	รักแก้ว	29	ทำไร่	2/2	26/2/45
51	นายบุญเทียม	เวียนจันทึก	40	ทำไร่	11/1	26/2/45
52	นายชิน	กุดแก้ว	36	ทำไร่	29/1	26/2/45
53	นายสมชาย	โพธิ	33	ทำไร่	½	26/2/45
54	นางไพริน	โพธิ	25	ทำไร่	1	26/2/45
55	นางอุงเงิน	สาระวงษ์	48	ทำไร่	18/2	26/2/45
56	นายรุ่งนิเวศ	ผิงสุข	30	ทำไร่	58	26/2/45
57	นางสมหมาย	รักษางาม	39	ทำไร่	3	26/2/45
58	นางแสงจันทร์	ไขขุนทด	50	ทำไร่	10	26/2/45

59	นางกมล	คกงกลาง	45	ทำไร่	27	26/2/45
60	นายมนตรี	วงษ์ศรี	25	ทำไร่	14	26/2/45
61	นางวรรณมา	อ่ำสถาน	31	ทำไร่	2/1	26/2/45
62	นายประเสริฐศักดิ์	เอื้อเพื่อกลาง	27	ทำไร่	306	26/2/45
63	นางสมทรง	กุดแก้ว	37	ทำไร่	29/1	26/2/45
64	นางสาวรุ่งอรุณ	มะหาขันทะ	22	นักศึกษา	18	26/2/45
65	นายไพฑูรย์	พูลสวัสดิ์	31	ทำไร่	16/1	26/2/45
66	นายประดิษฐ์	หัตถนัย	25	เลี้ยงวัว	85	26/2/45
				นม		

2) จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้

ตารางที่ 4-22 แสดงจำนวนผู้กู้ตามกิจกรรม

กิจกรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ทำการเกษตร(ข้าวโพด, อ้อย, มันสำปะหลัง)	37	77.1
เลี้ยงสัตว์(โคเนื้อ, โคนม)	10	20.8
ค้าขาย	1	2.1
รวม	48	100

ที่มา:จากรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (บร.4) เดือนกรกฎาคม 2545

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสมาชิกผู้กู้เงินเพื่อไปประกอบอาชีพทางด้านเกษตรมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 77.1 กลุ่มผู้กู้เพื่อไปเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 20.8 และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 2.1

3) ยอดเงินที่ใหู้

บทที่ 4-23 แสดงจำนวนเงินกู้ตามประเภทกิจกรรม

กิจกรรม	จำนวนเงิน(บาท)	ร้อยละ
พื้นที่เกษตร	716,000	76.9
สัตว์	200,000	21.5
ชาย	15,000	1.6
	931,000	100

จากรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (ปร.4) เดือนกรกฎาคม 2545

จากตารางจำนวนเงินที่ผู้กู้ไปลงทุนทางการเกษตร มากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 76.9 ของลงมาได้แก่ผู้กู้ไปเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 21.5 และจำนวนเงินที่ผู้กู้ไปเพื่อค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 1.6

4) จำนวนผู้ชำระเงินคืน

จำนวนสมาชิกผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 48 คน ตอนนี้อยู่ในช่วงระหว่างดำเนินการยังไม่มีการชำระเงินคืน

5) จำนวนเงินที่ได้รับชำระคืน

ในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านต้นตีสวย ยังไม่มีการชำระคืนเงินกู้ เพราะอยู่ในระหว่างดำเนินการ ยังไม่ครบกำหนดคืนเงินกู้ ตามสัญญาระบุไว้ให้คืนเงินกู้ เดือน มกราคม 2546

6) ทักษะคนที่มื้ต่อกองทุน

ในเรื่องของทักษะคนที่มื้ต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสัมภาษณ์จากสมาชิกในหมู่บ้านต้นตีสวย พบว่า มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดี คือ เงินกองทุนหมู่บ้านเป็นเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่านายทุนนอกระบบทั่วไป ส่วนข้อเสีย คือ เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านเป็นการเพิ่มหนี้ให้กับชาวบ้านเมื่อครบกำหนดการชำระหนี้ชาวบ้านกลัวว่าจะไม่มีเงินชำระคืนได้ เพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพทำการเกษตรต้องอาศัยธรรมชาติในปีไหนฝนแล้งผลผลิตที่ได้อาจจะน้อยและไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบระดับรายบุคคล

ผลการประเมินบริบท

1) อาชีพ

ผู้ดูแลแต่ละรายมีความรู้ความสามารถในกิจการที่ตัวเองถนัดและมีอยู่แล้ว เช่น เกษตรกร ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลแต่ละคนจะเป็นลักษณะแบบ เครือเดี่ยวจะมีสมาชิกอย่างน้อยครอบครัวละ 3-5 คน ลักษณะที่อยู่อาศัยของสมาชิกในหมู่ ส่วนใหญ่เป็นบ้าน ไม้ชั้นเดียวมิได้ทุนสูงมุ่งหลังคาด้วยกระเบื้องและสังกะสี

จากการสำรวจรายได้ของแต่ละครอบครัวในหมู่บ้านต้นตีสุขซึ่งมีรายได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4-24 แสดงรายได้ของสมาชิกแต่ละครอบครัวต่อปี

รายได้ต่อปี/ครอบครัว/ปี	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1,000-5,000	-	-
5,000-10,000	-	-
10,001-20,000	-	-
20,001-30,000	17	34
30,001-50,000	5	10
50,001-100,000 บาทขึ้นไป	28	56
รวม	50	100

ที่มา : จากการสำรวจ เดือนธันวาคม 2544 (ปร.1)

จากตารางแสดงรายได้ของประชากรในหมู่บ้านแต่ละครอบครัว โดยรายได้มากที่สุด ระหว่าง 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมารายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34 และรายได้น้อยที่สุดระหว่าง 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10

2) หนี้สินของครอบครัวจากสถาบันการเงินของรัฐและจากนายทุนนอกระบบ

การกู้ยืมเงินแต่ละครอบครัวของประชากรในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเพื่อมา ประกอบอาชีพทางการเกษตรและค้าขายในครอบครัวชาวบ้านจะกู้ยืมจากสถาบันการเงินของรัฐและนายทุนนอกระบบ ดังนี้

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- กองทุนหมู่บ้าน
- จากนายทุน
- สหกรณ์การเกษตร

3) ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

สมาชิกแต่ละคนมีประสิทธิภาพและความถนัดทางการเกษตรกรอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาใน
 คำเนินการของสมาชิกแต่ละคน

2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า B

1) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติมีจำนวน 48 คน เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 931,000 บาท ปัจจุบันมียอด
 สิ้นคงเหลือ 69,000 บาท เก็บไว้เป็นเงินกู้ฉุกเฉิน และแยกตามอาชีพของผู้กู้แต่ละรายดังนี้

- 1.1 กู้ยืมเพื่อการเกษตรกร 37 คน จำนวนเงิน 716,000 บาท
- 1.2 กู้ยืมเพื่อเลี้ยงสัตว์ 10 คน จำนวนเงิน 200,000 บาท
- 1.3 กู้ยืมเพื่อค้าขาย 1 คน จำนวนเงิน 15,000 บาท

2) จำนวนเงินลงทุนอื่นๆ

สมาชิกผู้กู้นำเงินที่กู้มาได้มาสมทบกับทุนเดิมที่มีอยู่แล้วนำไปลงทุนทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ส่วนใหญ่สมาชิกบางคนไม่นิยมกู้ยืมเงินนอกระบบมาลงทุนเพิ่ม เพราะมีอัตรา
 ดอกเบี้ยสูงและต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

3) สถานที่และวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพของสมาชิกที่ขอกู้ยืมเงินทั้งหมดมีพื้นที่ สถานที่เดิมอยู่แล้วแต่ขาดวัตถุประสงค์ เช่น เมล็ดพันธุ์ ยากำจัดวัชพืช เป็นต้น ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านี้จะต้องไปหาซื้อตามท้องตลาดทั่วไป
 หรือจากนายทุน

4) จำนวนแรงงาน

การประกอบกิจกรรมของผู้กู้ทั้งหมดได้ผู้ไปประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดอยู่แล้วและมี
 ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งด้านแรงงานส่วนใหญ่ผู้กู้จะใช้แรงงานภายในครอบครัวและจ้าง

งานในหมู่บ้านเป็นแรงงานชั่วคราวไม่ใช่แรงงานประจำ โดยคิดค่าจ้างเป็นรายวันๆ ละ 120

5) ความรู้และทักษะในการดำเนินงาน

ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะเข้าไปสมทบกับทุนเดิม เพื่อไปดำเนินการกิจการที่ตนเองมีอยู่แล้ว ซึ่งผู้กู้มีความสามารถและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของตนเอง

2.3 ผลการประเมินกระบวนการ B

1) การใช้จ่ายเงินกู้

สมาชิกผู้กู้แต่ละรายมีการประกอบกิจการอย่างถูกวิธี เพราะมีความชำนาญเป็นอย่างดี เช่น

- ทางด้านการเกษตรกรรม มีการสรรหาวัตถุดิบเพื่อประกอบกิจการของผู้กู้ได้หาเมล็ดพันธุ์ ยาน้ำหญ้า ปุ๋ยเคมี ซึ่งมีขายตามท้องตลาดทั่วไป
- ทางด้านเลี้ยงสัตว์ ผู้กู้จะนำเงินไปสมทบกับทุนเดิมเพื่อไปซื้อสัตว์มาเลี้ยงเพิ่มร่วมกับที่ตัวเองเลี้ยงอยู่ เช่น ไก่เนื้อ ไก่ต้ม เป็นต้น
- ทางด้านค้าขาย ผู้กู้จะไปซื้อของเข้าร้านเพิ่มเติมกับที่มีอยู่แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของใช้ประจำวันทั่วไป เช่น สบู่ ยาสระผม และอาหารแห้งต่างๆ

2) การหาความรู้เพิ่มเติม

ในการหาความรู้เพิ่มเติมของแต่ละคนก็ไม่แตกต่างกันส่วนใหญ่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากตัวแทนบริษัทหรือตัวแทนจำหน่าย เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ก็จะมีตัวแทนมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้เมล็ดพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพดิน

3) การหาตลาด

การหาตลาดโดยทั่วไปจะมีพ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิต โดยตรงดังนี้

- ปลูกพืช ได้แก่ผลผลิตจากข้าวโพด จะไปขายที่อำเภอปากช่อง โดยมีพ่อค้าคนกลางรับซื้อทั่วไปผู้กู้จะสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ตามต้องการ
- เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่เนื้อ จะเป็นการซื้อขายกันแบบอิสระ ไม่มีตลาดที่แน่นอนขึ้นอยู่กับผู้ซื้อและผู้ขายจะตกลงราคากันเอง

- ค้าขาย ร้านค้าเป็นร้านค้าที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านขายของใช้ทั่วไปในชีวิต

ในวันไม่แสวงหาลูกค้า

4) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

ผู้ดูแลคนไม่มีการบันทึกบัญชีอย่างเป็นทางการแต่ใช้การบันทึกตัวเลขตามรายละเอียดรายจ่ายแบบทั่ว ๆ ไป เพื่อเปรียบเทียบรายได้กับค่าใช้จ่ายในการลงทุนว่ามีกำไรหรือขาด

5) การทำธุรกิจ/การดำเนินงาน

การทำธุรกิจของผู้ดูแลจะทำธุรกิจที่ตัวเองถนัดมีขั้นตอนและกระบวนการตามที่ตนเองเคยทำมาในอดีต ตามประสบการณ์ของตนเอง มีตั้งแต่การเริ่มต้นการผลิตการดูแลจนถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.2.4 ผลการประเมินผลผลิต B

1) ผลโดยตรง

- ก) ผู้ดูแลมีการพัฒนาวิธีการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อผลตอบแทนที่สูงขึ้น
- ข) ผู้ดูแลมีรายได้จากผลผลิตเพิ่มขึ้นเพราะผู้ดูแลมีทุนขยายกิจการในการดำเนินงาน

2) ผลทางอ้อม

- ก) ผู้ดูแลมีรายได้สามารถเลี้ยงตัวเองได้และเพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว
- ข) การประกอบกิจกรรมของผู้ดูแลให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มอาชีพ
- ค) เกิดการสร้างเสริมการออมในหมู่บ้าน
- ง) ผลตอบแทนที่ได้จากดอกเบี้ยทำให้มีเงินกองทุนเพิ่มขึ้น

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้ดูแล

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้ดูแลตามอาชีพต่างๆ ดังนี้

1) ด้านอาชีพเกษตรกร (ปลูกข้าวโพด)

ปัจจัยนำเข้าได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า

กระบวนการ ได้แก่

1. การเตรียมหาอุปกรณ์ เช่น รถไถ
2. การเตรียมปรับปรุงดินให้อยู่ในสภาพที่พร้อมที่จะปลูกได้ เช่น การ ไถด้วย และผานเจ็ดอีกครั้งเพื่อทำให้ดินตะเยือกยิ่งขึ้น
3. เมื่อฝนตกดินมีความชื้นก็เตรียมหยอดข้าวโพดโดยใช้เครื่องหยอดพร้อมกับปุ๋ย

4. เมื่อข้าวโพดมีช่วงอายุประมาณ 45 วันก็ใส่ปุ๋ยบำรุงอีกครั้งตามความเหมาะสม

5. เมื่อข้าวโพดมีอายุประมาณ 90-120 วัน ขึ้นอยู่กับพันธุ์หนักหรือพันธุ์เบา แล้ว

การเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยใช้แรงงานคนหรือรถเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่ทาง
เกษตรกร

6. การหาคาดจำหน่ายโดยทั่วไปจะมีร้านรับซื้ออยู่ที่ปากช่องขายได้ตามความพอ
ของผู้ขาย

ผลผลิตที่ได้รับและปริมาณได้แก่ ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่สมบูรณ์ น้ำหนักดี

2) อาริพเลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงโคเนื้อ)

ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ โรงเรือนที่แข็งแรง พันธุ์สัตว์ที่สมบูรณ์ ยารักษาโรค อาหารเสริม
กระบวนการ ได้แก่

ก) การเตรียม โรงเรือนและสถานที่

ข) จัดซื้อพันธุ์สัตว์ที่สมบูรณ์แข็งแรง

ค) การให้อาหารและยาที่ถูกต้องวิธี

ง) การหาคาดซื้อขายเป็นตลาดที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผู้ซื้อและผู้ขาย

ผลของราคาตามความเหมาะสม

ผลผลิตที่ได้ โคเนื้อมีความสมบูรณ์แข็งแรง ไม่เป็นโรคคิคค่อ

3) การค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สินค้าที่มีคุณภาพ การบริการที่ดี แหล่งลูกค้า ความต้องการ
บริโภคสินค้า

กระบวนการที่ดี ได้แก่

ก) การบันทึกบัญชีในการซื้อสินค้า

ข) การควบคุมสินค้า

ค) การจำหน่ายพร้อมบริการที่ดี

ง) การคำนวณผลกำไรขาดทุน
ผลผลิตที่ได้ ได้แก่ กำไรจากการดำเนินงานธุรกิจ

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) มีการรวมกลุ่มออมทรัพย์
- 2) ทำให้มีการกระจายเงินในหมู่บ้าน
- 3) มีความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล
- 4) บัณฑิตมีประสบการณ์ในการดำเนินงาน
- 5) รัฐบาลได้ข้อมูลที่เป็นจริง

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) การศึกษาสภาพบริบทชุมชนหมู่บ้านสันติสุข พบว่า หมู่บ้านสันติสุขมีศักยภาพในการดำรงชีวิตที่ดี มีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้จากการทำอาชีพทางการเกษตรเพราะเหมาะสมกับสภาพของหมู่บ้านสันติสุข ทางด้านสังคมมีการช่วยเหลือกันและกันดีมาก ด้านสาธารณสุขประชาชนในหมู่บ้านมีสุขภาพที่แข็งแรง ด้านสาธารณูปโภคในหมู่บ้านสันติสุขมีครบถ้วนทุกประเภท
- 2) การศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านสันติสุข พบว่า กระบวนการดำเนินงานในการบริหารกองทุนหมู่บ้านสันติสุขมีการดำเนินงานตามขั้นตอนที่รัฐบาลกำหนดขึ้น ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของสมาชิก คณะกรรมการกองทุน และการขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน จนกระทั่งได้รับจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทจากรัฐบาล ในปัจจุบันได้จัดสรรให้สมาชิกผู้ไปดำเนินการตามกิจกรรมที่ขออยู่แล้ว
- 3) การศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสันติสุข ในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านสันติสุข ได้ดำเนินงานไปแล้วอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยมีคณะกรรมการกองทุน แบ่งงานกันตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและมีการช่วยเหลือเกื้อกูลและช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี
- 4) เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านสันติสุข พบว่า ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ สมาชิกบางคนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้ยืม เพราะสมาชิกบางคนคิดว่าตัวเองทำไร่ 100 ไร่ น่าจะได้มากกว่า 20,000 บาท เพราะสมาชิกบางคนยังไม่เข้าใจและไม่ได้ศึกษาระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา หมู่บ้านสันติสุข หมู่ที่ 17 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่ ธันวาคม 2544 ถึงเดือน กรกฎาคม 2545 พอสรุปผลอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการประเมินหน่วยระบบ A หน่วยระบบระดับหมู่บ้าน

5.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ A

เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล จากการสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านสันติสุข ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี ในส่วนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติสุข พบว่ามีกระบวนการคัดเลือกตามขั้นตอน ที่ทางราชการกำหนด โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านทั้งหมด 15 คน ในขณะที่กองทุนหมู่บ้านสันติสุขมีขั้นตอนกระบวนการต่างๆ จนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและในปัจจุบันมีเงินสะสมกองทุนหมู่บ้านเป็นเงินฝากตั้งจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกเดือน

5.1.2 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ A

การจัดระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านสันติสุข มีการจัดตั้งที่มีลักษณะคล้ายกับที่ทางราชการกำหนดให้เป็นตัวอย่าง มีการจัดทำเอกสาร โดยการกรอกแบบฟอร์ม(แบบ กทบ.2) มีระบบการจัดทำบัญชีตามแบบฟอร์มที่ได้มาจากทางราชการ ในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 66 คน มีลักษณะเป็นปัจเจกบุคคลทั้งหมดส่วนใหญ่ผู้ที่จะเขียนโครงการเกี่ยวกับการทำไร่เพราะเป็นอาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้าน ในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านสันติสุขยังไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านแต่อย่างใด

5.1.3 ผลการประเมินผลผลิต หน่วยระบบ A

ในปัจจุบันจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสันติสุข มีทั้งหมดจำนวน 66 คนและเป็นจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 48 คน เป็นจำนวนเงินทั้งหมด 931,000 บาท ในปัจจุบันยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนเงินกู้

ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบระดับรายบุคคล

5.2.1 ผลการประเมินบริบทหน่วยระบบ B

อาชีพของผู้มีส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร รายได้ของผู้มีส่วนใหญ่ได้มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกร ภายในครอบครัวของสมาชิกผู้กู้จะมีหนี้สินจากนายทุนนอกระบบและสมาชิกผู้กู้มีความชำนาญด้านการประกอบอาชีพของตนเองอย่างดี เนื่องจากเป็นอาชีพที่ทำมาตั้งแต่จนถึงปัจจุบัน

5.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า หน่วยระบบ B

จำนวนเงินที่ผู้กู้ได้รับอนุมัติส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพทางการเกษตรจะได้เป็นเงินกู้ยืม 20,000 บาท และจำนวนเงินที่สมาชิกผู้กู้ได้ไปก็จะนำไปซื้อวัตถุดิบตามท้องตลาดทั่วไป

5.2.3 ผลการประเมินกระบวนการ หน่วยระบบ B

การใช้จ่ายเงินกู้จะใช้จ่ายตามประเภทของกิจกรรมที่ตนดำเนินการความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ที่เคยทำมา การขาดตลาดเป็นการขายทั่วไปไม่เจาะจงส่วนใหญ่ผู้กู้จะมีการทำบัญชีความเข้าใจของตนเอง

5.2.4 ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ B

- 1) ผลโดยตรง คือสมาชิกที่กู้ไปสามารถดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จทำให้มีรายได้นำมาใช้จ่ายในครอบครัวและสามารถชำระหนี้คืนได้
- 2) ผลโดยอ้อม มีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในหมู่บ้านมีการร่วมกันทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

3 อภิปรายผล

5.3.1 จากวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านต้นคิซุข

จากการศึกษาสภาพบริบทชุมชนหมู่บ้านต้นคิซุขเป็นหมู่บ้านที่สภาพที่ดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะปลูกข้าวโพด ปลูกอ้อย เป็นอาชีพหลัก

จากการศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านต้นตูลุงมีการดำเนินการ
ขั้นต้นและกระบวนการบริหารตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด ตั้งแต่
เริ่มตั้งจนถึงการให้สมาชิกกู้เงินไปทำควมวัตถุประสงค์

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต้นตูลุง พบว่า อยู่ในเกณฑ์
คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจดี และสมาชิกให้ความร่วมมือกันดี

ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านต้นตูลุงสมาชิกบางรายยังขาด
ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของกองทุน

1 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

ก) มีการขีคระยะในการคืนเงินกู้ โดยพิจารณาจากกลุ่มอาชีพของผู้กู้ เช่น กลุ่ม
เลี้ยงโคนม ต้องใช้เวลาในการเลี้ยงอย่างน้อย 1-2 ปี

ข) ควรขยายวงเงินกู้ให้เหมาะสมกับความเป็นจริง ของผู้กู้

2) ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ก) ควรมีการทำผังงานเพื่อแบ่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจนเพื่อ
กรรมการกองทุนจะได้เรียนรู้งานร่วมกัน

ข) ความโปร่งใสในการบริหารงาน โดยการทำเอกสารหลักฐานแสดงยอดตัวเลข
ในที่ประชุมให้ชัดเจน

3) ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของผู้กู้

ก) ผู้กู้ควรมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของ โครงการที่คนทำ เพื่อทราบตัวเลขที่
แท้จริงซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและแก้ไข ปัญหา การประกอบกิจกรรมของผู้กู้

ข) การทำกิจกรรมของผู้กู้ควรทำในลักษณะหมุนเวียน เช่น การเลี้ยงสัตว์ ควร
ซื้อสัตว์หลายๆ รุ่น เพื่อที่จะมีรายได้หมุนเวียนตลอด จากการขายสัตว์

บรรณานุกรม

- คณณา รวยอาจิณ. (2545). แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)[ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.smethai.net>
- กองทุนเพื่อสังคม, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). กองทุนหมู่บ้าน 1 ด้านบาทจะเตรียมพร้อมรับมืออย่างไร. ม.ป.ท.
- กองทุนหมู่บ้านสันติสุข, สำนักงาน. (2544). เอกสารประกอบการพิจารณากองทุนหมู่บ้านสันติสุข. (เอกสารที่ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่)
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). แนวคิดชุมชนนิยมทุกคนเป็นสมาชิกในชุมชนที่มีชีวิต [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.ccd.moi.th/oct151.htm>
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. ม.ป.ท.
- ธนวรรณ พลวิชัย และปรีดา โพธิ์ทอง. (2545). ปัญหาความยากจนยากนักหรือที่จะแก้ไข [ออนไลน์]. ได้จาก : [http://www.utcc.ac.th/cebf web/analysis/analze/0001.doc](http://www.utcc.ac.th/cebf_web/analysis/analze/0001.doc)
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2545). คณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.baac.or.th>
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2544). คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและประเมินโครงการ. (อัคราเสนา)

นัยประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ
อำเภอ. (2544). ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน. น.ป.ท.

นชัยจักรทิกร ไทย. (2545). เศรษฐกิจไทยปี 2545-2546 ได้รับแรงหนุนจากการใช้จ่ายภายใน
ประเทศ[ออนไลน์]. ได้จาก : [http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/
Country_infor/index.htm](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/Country_infor/index.htm)

บุญฤทธิ์ สุขเกษม. (2545). ช่วยไทยหรือทำลายไทย[ออนไลน์]. ได้จาก: [http://www.
newspaper.rsu.ac.th/newspaper.online18/sec_feature.htm](http://www.newspaper.rsu.ac.th/newspaper.online18/sec_feature.htm)

